

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VI.

Dunaj, 14. julija 1926.

Št. 28.

Kako se gospodari.

Že v zadnji številki smo pisali o polomu Osrednje banke nemških hranilnic (Zentralbank der deutschen Sparkassen) in da ji je vlada priskočila na pomoč. S to zadevo se bavi tudi „Arbeiterwille“, ki pravi:

Postava natančno določa, kaj se ima zgoditi, ako podjetnik z njemu zaupanemu denarju tako gospodari, da ne more več zadovoljiti svojih upnikov. Napovedati mora krido, in če se izkaže, da je zakrivil svojo plačilno nezmožnost z malomarnostjo, ga je treba zapreti. Tako se je tudi vedno postopalo, dokler nas ni osrečila kršč. socijalna-vsenemška sanacijska vlada. Ona ni samo „sanirala“ naše gospodarstvo, temveč tudi moralo v trgovskem življenju. Bankroterju se ni treba več bati zapora; samo najneumnejši se še zapletejo v zanjke našega kazenskega zakona. Iznašlo se je sodnijsko poravnalno postopanje, ki daje upnikom možnost, da rešijo vsaj del, včasih zelo majhen del svojega premoženja, dočim se zločinskega dolžnika pušča na prostem. Koliko nepoštenih trgovcev in špekulantov je že bilo, ki so že takoj ob otvoritvi svojih podjetij vzeli tako poravnavo v svoj račun! Za kateregakoli žida ne pride moralna senčna stran takega postopanja v poštev, ker izgine s tem, kar je srečno spravil na stran, in začne kje drugje znova.

Težje stališče imajo naši politiki, ki z njo trgujejo. Oni opravljajo svoje posle sicer natančno na isti način kakor kak žid, vendar ako začne enkrat ropotati, ne morejo prijaviti konkurza, ker bi s tem jezдили obenem svojo lastno stranko v konkurz. K sreči imajo politični trgovci povsod prijatelje, kjer se da kaj zaslužiti. Banke so jim proti sočnatim popustom davkov rade na razpolago, posebno one banke, ki so prešle v roke barantačem. V Osrednji banki nemških hranilnic vodi glavno besedo gospod dr. Wutte (štajerski veleindustrijalec).

Pa ne vsled tega, ker je banko spravil pokonci, nasprotno, znal je dobiti v svojo posest velik zavoj-delnic te banke in opirajoč se na praviččo svoje posesti, se je uveljavil v banki kot pijavka. G. Wutte je dober prijatelj gospoda Rintelena. Lepilo nju prijateljstva tvorijo medsebojna barantanja in tako je bilo obsebi umevno, da g. Wutte svojega prijatelja v silih ne bo pustil na cedilu. Pred bankrotom se nahajajoča Steirerbanka se je združila z Osrednjo banko nemških posojilnic. Isto je napravila v enakem položaju se nahajajoča Bauernbanka g. Stöcklerja.

Wutteja, Rintelena, Stöcklerja, tri tako težke drobce ni mogla prenesti niti Osrednja banka nemških hranilnic. Tudi ona stoji pred bankrotom in sedaj nastopi razvoj kupčijske morale, ki jo je slovesno uvedla sanacijska vlada, na novo stopnjo. Osrednje banke se ne more gnati v bankrot, ker bi potegnil veliko tisočev malih varčevalcev in veliko tisočev delavcev podjetij, ki so od banke odvisni, s seboj v prepad. Tedaj poravnava, ponovitev pozikusa, ki ga je napravila Osrednja banka nemških hranilnic z gg. Rintelenom, Wuttejem in Stöcklerjem v višji gladini. Vsi vlagatelji na knjižice, tudi oni, ki svoj denar nikdar niso vložili v Osrednjo banko in so ga pustili obrestovati z 12 odstotki, naj bi Osrednjo banko posesali, kakor je ona posesala imenovani dve banki. Vlada predlaga, da se ustvari splošen zavarovalni sklad — imenovati bi se ga tudi moglo rešilni sklad za bankroterje — za katerega bi se dobila sredstva z izdajo zadolžnic (dolžnih pisem) v višini 60 milijonov Š (600 milijard K). Vse hranilnice, tudi one, ki z Osrednjo banko nemških hranilnic niso bile nikdar v poslovni zvezi, naj bi se prisilile, da vložijo 5 odstotkov vseh vlog na knjižice v teh zadolžnicah, ki jih pa lahko obdrže v svoji blagajni. Seveda se bodo tudi te obrestovale in razdolževale in sicer zopet po vlagateljih brez

razlike: 10% obresti, ki jih hranilnice izplačujejo svojim vlagateljem, naj hranilnice oddajajo tako dolgo v ta fond, dokler škoda ne bo poravnana, ki so jo naredili Wutte, Rintelen in Stöckler in enaki. Šestdeset milijonov šilingov! Štirikrat toliko, kolikor se rabi v letu za podporo 180.000 brezposelnim je treba spraviti skupaj. Vlada doslej še ni naznanila škode v številkah, mogoče ji število niti znano ni, mogoče temelji teh 60 milijonov, ki se jih rabi, samo na prilični cenitvi. Naši tovariši v parlamentu bodo vsekakor zahtevali jasnost v zadevi in da se krivci pozovejo na odgovornost. Ti gospodje pa v očeh sovrstnikov niso zločinci, temveč nesrečni ljudje, katerim je treba priskočiti na pomoč in za pomoč so najbolj poklicani oni, ki nikdar niso špekulirali: velika množina vlagateljev na knjižice. itd.

POLITIČNI PREGLED

Za slovo. Dne 5. t. m. je zapustil avstrijsko prestolico bivši komisar Društva narodov dr. Zimmermann. Bival je na Dunaju skoro štiri leta in ves čas neizprosno zahteval, da izvrši vlada obveze, ki jih je prevzela napram Društvu narodov v Ženevi. Neštetokrat je stal dr. Zimmermann radi tega v sredi v ognju napadov z vseh strani. Omahoval ni in tudi ne popuščal. Doživel je sedaj zadoščenje, da je njegova brezobzirnost rodila željeni uspeh, finančno sanacijo države. Ta uspeh mu ob njegovem odhodu priznavajo tudi vsi listi in vsa javnost. Iz nekdanjega krutega tirana je postal dr. Zimmermann v očeh Dunajčanov dobrotnik Avstrije, kar je pravzaprav tudi bil. Pri odhodu so se poslovili od njega dr. Ramek, finančni minister in vsi zastopniki zunanjih držav.

Šolski spor še ni rešen in bodo prihodnji dnevi za parlament največjega pomena. Ali bo

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Zadnji vitez Reberčan.

Zgodovinska povest.

(Nadaljevanje.)

„To sta vse vidva zakrivila,“ meni Krištof. „Ti imaš najmanj govoriti, ti plahi zajec,“ zarohni brat Ivan. „če bi bili vsi taki vitezi kakor si ti, bi že davno vsi gladu umrli.“

„Ne preostaja mi nič drugega, kakor iti nazaj v domovino naših pradedov,“ pravi oče.

„Tja ne grem,“ odvrne osorno Ivan.

„Oče, jaz pa grem z vami,“ pravi Krištof.

„Dobro, moj sin, lepo je, da me ne zapustiš v zadnjih dneh.“

„Naredita kar hočeta,“ jezi se Ivan, „jaz pa grem v službo Ulrika, grofa celjskega, slišal sem, da zbira križarsko vojsko proti Turkom; v boju je moje življenje, tam hočem najti svoj mir in tudi smrt.“

VII.

Ni kamena ne bo, ne križa
na grobu, v katerem bodem spal.
Stritar.

Minulo je štirinajst dni. Reberčanom je dovolil deželni oskrbnik, vsled prošnje pri cesarju, prodati le toliko posestev, da so imeli

potrebni denar za potovanje. Ostala posestva pa so kupili deloma menihi avguštinci, deloma jih je prevzel cesar Friderik. Neki del, posebno v Belski dolini, pa je dobil vitez Ivan Ungnad za zvesto pomoč, katero je skazal avguštincem. —

Črni Hanej je res dobil malo posestvo v Žitari vasi in se je tudi kmalu oženil s svojo Angelico. Gostija je bila prav vesela, jedli, pili ter plesali so do poznega jutra, še celo sivolasi mežnar Ožbe se je zasukal z nevesto, ko so godci zagodli najlepšo od „nebeške hohceti“.

Tovarišice Nanca in Mojcka, ki sta se izučile pri nevesti za šivilje, pa sta čutile še osem dni žulje na podplatih, ker ste se tako pridno vrtele z brhkimi fanti.

Odslej je živel Hanej prav srečno in mirno. S patrom Lambertom je šel večkrat v Podgrad, da je položil na grob Manfreda in Manice vence in pomolil za večni mir ljubljenih mrtvih.

Bilo je okoli Božiča, ko sta se podala vitez Ivan in njegov sin Krištof na pot proti svoji nekdanji domovini na Švabsko. Težko je jima bilo slovo. Molče sta se poslovila od Ivana, ki je ostal kot zadnji v gradu. Zasedla sta vsak svojega konja, katera je jima pripustil deželni oskrbnik iz milosti, ter jezdila neko jutro zgodaj iz grada, da bi ju nihče ne videl. Udarila sta jo proti Galiciji in Celovcu in dalje proti Bavarskem.

Po velikem trudu sta že prišla blizu mesta Pasav. Jezdila sta skozi temen gozd. Nobene hiše ni bilo nikjer, da bi prenočila, kajti bila sta jako utrujena. Naenkrat potegne oster veter, pridrvijo črni oblaki in začelo je snežiti, da se ni videlo nikamor. Priganjala sta vsak svojega konja, a ta sta bila lačna in sta komaj prestavljala noge.

Nastala je noč. Nikamor nista videla. Konja sta popolnoma opešala. Stopila sta na tla in se ustavila pod gosto smreko, da bi se malo odpočila. Konja sta privezala k smreki, sama pa se zavila v premočeno odejo in se pritisnila k smreki. Od daljnega pota in gladu utrujena in oslABLJENA sta zdrknila na tla in sladko zaspala.

Sanjalo se je jima, da sta na Reberci v svojem gradu. Sedela sta pri bogato z okusnimi jedili obloženi mizi, poleg pa so stali vrči napolnjeni s penečim, močnim vinom. V peči pa je gorel velik ogenj in razširjal blagodejno toploto po sobi. Navzila sta se, kar jima je srce zaželelo, nato pa sta naenkrat slišala od daleč milo godbo, ki ju je vedno bolj in bolj omamljala ob prijetni toploti gorke peči. In zdrknila sta na ležišče, postlano z medvedovimi kožami in sladko zaspala.

Ko so prijezdili drugo jutro trgovci po tisti poti, po kateri sta jezdila večer poprej viteza Reberčana, so videli pod smreko v snegu dva mrtva konja, poleg pa kup snega. Ko odgrnejo

došlo do rešitve spora v šolskem vprašanju in s tem do odstranitve parlamentarne krize, oziroma vsaj do razjasnitve popolnoma nezdržnega položaja. Dr. Rintelen kot minister za prosveto mora ustvariti v lastnem taboru one predpogoje, ki bi mu omogočili izvršitev njegovega načrta. Položaj se razčiščuje v toliko, da se je dunajsko krščansko učitelstvo izjavilo za dogovor posl. Kunschaka z dunajskim mestnim šolskim svetom. Tudi večina dunajskih kršč. socialcev stoji na tem stališču. Mnogo dežel pa misli, da, ker je kršč. soc. stranka vladna stranka, se na šolskem polju lahko vodi politika zavojevanja. Toda ti ne sprevidijo, da stranki ob sedanjih moči ni mogoče gledati na drugo kot ohraniti na tem polju dosedanje stanje. Z vsenemci se je novi minister za prosveto že sporazumel. Zdaj išče stike s socijaldemokrati, ki pa so odgovorili, da se ne pogajajo, dokler ne popravijo besedolomstva, odnosno ne izgine Schneiderjeva naredba. Hočejo se tedaj pogajati na popolnoma novi podlagi. Dr. Rintelen namerava priti ob priliki s stvarnimi predlogi, ki jih bodo odobrile večinske stranke. Opozicijo je opozoril, da se z zadevo mudi, ker bodo počitnice kmalu potekle in do tedaj mora biti to vprašanje rešeno. — Parlament se bavi začasno z rešitvijo bankrotne Osrednje banke nemških hranilnic.

Poslaniška konferenca v Parizu je ob prisotnosti avstrijske delegacije razpravljala o razorožitvenih vprašanjih, ki v Avstriji še niso rešena. Doznava se, da se je sestala poslaniška konferenca na pobudo vojaške kontrolne komisije za Avstrijo. Ta komisija je izdelala poročilo o stanju razorožitve v Avstriji. Komisija obdolžuje Avstrijo posebno vsled tajnih organizacij (predvsem hakenkreuzlerskih) po nemškem vzorcu, od katerih se nekatere vodijo iz Nemčije. V oči so zabodle tudi velike zaloge gotovega blaga, ki se dajo v slučaju vojne takoj uporabiti, kakor 7000 „vojnih strojev“, železa, bakra, žita, petroleja in kavčuka. Te zaloge daleko prekašajo potrebo avstrijske trgovine. Poleg tega zahteva komisija nekatere pojasnila glede strateških železnic. Vse to ogroža mir Evrope.

Zveza narodnih manjšin v Nemčiji, v kateri so se združili Poljaki, Lužiški Srbi, Litavci, Danci in Frizji, je izročila nedavno nemškemu kanclerju spomenico, v kateri ti narodi zahtevajo, naj bi se zakon jasno glasil, da imajo pripadniki narodnih manjšin iste pravice kakor Nemci, da uradi in uradniki ne smejo žaliti pripadnikov manjšin zaradi rabe njih materinščine in da društveno življenje manjšine ne sme biti namenoma omejeno. Zahtevajo tudi, da se ustanovi poseben manjšinski urad, ki bi se imel baviti s težnjami manjšin. Za

belo odejo, najdejo dve moški trupli, ki sta bila popolnoma zmrzli. Okoli ustnic je jima igral lahek smeh, kakor bi še bila sanjala o krasnem življenju v daljnem gradu.

Tako sta končala daleč od svoje domovine na poti v deželo svojih pradedov vitez Ivan Reberski in njegov sin Krištof.

V gradu na Reberci je ostal vitez Ivan sam s hlapcem Vidom. Nič prijetelega ni imel doma. Nekdanji podložniki mu niso skazovali nobene časti, tudi sosedni plemenitaši so se ga izogibali, ker je bil obsojen radi nečastnih dejanj.

Tako je komaj čakal, da bi nehali sneženi zameti, ki so ravno začeli divjati, ko je mislil na odhod.

Bilo je dva dni po novem letu, ko je vele vitez Ivan svojemu hlapcu, da pripravi za drugi dan konja. Skromna večerja je morala potlačiti viteza Ivana za dolgo pot, kajti nihče mu ni rad kaj dal, celo dobrodušna Zefa v župnišču ni marala več posojevati živil.

Čmerno je sedel Ivan pri ognjišču v dvorani, hlapec je prinesel zadnja drva, ki jih je našel. Prazen je stal vrč na mizi, iz katerega je tolikrat pil. Vznevoljen je zgrabil vitez vrč in ga vrgel v zid, da se je razletel na drobne kosce. Skozi odprta okna je pihal veter, pomešan s snežinkami, ki so zaletavale v viteza, kakor bi ga hotele dražiti.

(Dalje sledi.)

113. člen državne ustave se vlada ni zmenila; sicer se pa ta člen tako nejasno glasi, da ga je oholi Prus rabil celo proti tistim, v čijih obrambo je imel služiti. S pripadniki manjšin so postopali kakor z državljani drugega reda, a proti žalitvam uradov so bile manjšine doslej brez moči. — Ni dobro poslušati samo eno plat zvona. Šele potem moremo soditi, kako se godi manjšinam v nemških deželah, ko smo slišali tudi glas manjšine.

Francoska. Finančni minister Caillaux (Kajó) je razvil v parlamentu svoj finančni načrt. Predvsem bo skušal doseči ravnovesje v proračunu. Izdatki za obnovo od vojne porušeni krajev se kot investicije izločijo iz rednega proračuna. Finančna uprava se bo prestrojila in s tem se bo dobilo toliko novih dohodkov in tako zmanjšalo izdatke, da ne bo treba povišati davkov. Nujno pa je, da se uradnikom povišajo plače, ker drugače ne bo uprava dobro delovala. V bodoče se bodo dovoljevali novi izdatki le, če se z novimi davki poskrbi za njih kritje. Notranji dolgovi Francije znašajo 286 milijard. Nujno potrebno je, da najame država zunanje posojilo in zato je uređitev dolgov z Ameriko nujno potrebna. Finančni minister v celoti osvaja predloge v poročilu finančnih strokovnjakov in bo na ti osnovi izdelal poseben zakonski načrt, vendar je treba podvzeti nekatere protiukrepe hitro in zato potrebuje posebna pooblastila, ki mu dovoljujejo ukrepati tudi brez parlamenta. Razprava je bila dolga in ostra, posebno socialisti so ljuto nastopili proti njemu. Končno pa je le dobil večino.

Proti diktaturi v Španiji. Grof Romanones, eden najbogatejših Špancev in vodja zadnje zarote, ki je še pravočasno pobegnil v Francijo, je izjavil, da Primo de Rivera grdo laže, ko pravi, da je imela zadnja zarota komunistične cilje. Generali, oficirji in meščani, ki so vodili zaroto, so hoteli samo, da se neha sedanjí teror. — Primo de Rivera je nastopil proti zarotnikom z najostrejšimi odredbami. Najprej je vse brez sodišča kaznoval z visokimi denarnimi globami. Tako ima plačati grof Romanones pol milijona pezeta. Nato so bili že vsi aretiranci izročeni sodišču. Primo de Rivera pa si je vzel tudi talce, da sumljive osebe ne bodo ničesar podvzele proti njemu. Tako je bila prijeta kot talec hčerka generala Luveja, ki so ga morali vsled težke bolezni izpustiti iz zapora. — Prijetno življenje mora biti v državah, kjer se diktatorji, kakor v Španiji in Italiji.

Diktatura na Portugalskem. Portugalski diktator pravi, da je bil glavni namen nedavne prevrata končna vzpostavitev reda in mira. Izjemno stanje bo toliko časa v veljavi, dokler se to ne doseže. Po ustavi sami bo narod pozneje sam odločal. Istotako bo narod volil tudi predsednika republike. Diktator je končno izjavil, da je republikanec, smatra pa, da je povzročil parlamentarni sistem mnogo nesreč in da nihče ne želi povratka tega sistema. Zato namerava doseči, da se z ustavo ustanovita namesto parlamenta dve zbornici, od katerih bi prvo tvorili predstavniki oblasti, drugo pa zastopniki raznih stanov, ki naj bi vodili narod in odločevali o njegovi usodi.

DOMAČE NOVICE

Še svobodo besede nam hočejo vzeti. „Freie Stimmen“ z dne 7. t. m. napadajo pod naslovom „Slovenski načrt za zavzetje Koroške“ članek „Koroškega Slovenca“ „Začeti bo treba“ in najdejo to misel silno nezaslišno. Pri naši revščini nam itak ni mogoče delati načrtov in tudi vpasti nam ne bo treba na Koroško, ker smo že tukaj in bili tukaj pred kot oni, ki nas hočejo pregnati. Ako se nam zaželi, po šestih letih priti nazaj v lastno hišo, je to izzivanje in vpad v nemško ozemlje. Oni dobro vedo, da se ne moremo gibati in da ne moremo priti do dejanj, pa bi še radi vzeli svobodo besede in misli, da bi se ja nikdar ne čul slovenski glas od Celovca do meje. Jezi jih, da se tiska naš list na Dunaju in vendar je to samo spričevalo za nemško nestrpnost, ki nam ne dovoli, da bi ga tiskali na domači grudi. Pa

bi še radi videli, da bi jim mi sami pomagali pobijati trditve Carinthiacusa, ki je obelodanil naš položaj. Mi nismo in ne bomo tako brez značajni, da bi prodajali za judeževe groše našo zavednost.

Ein Notruf. Pod tem naslovom se „Freie Stimmen“ z dne 6. t. m. bridko pritožujejo, da se je opustilo dozidovanje gospodarske šole v Kabonhofu pri Velikovcu. Zanimivo je, da apelira dopisnik na dejstvo, da je pri ljudskem glasovanju okraj Velikovec najbolje odrezal v prid Avstriji in iz teh razlogov utemeljuje svoje zahteve po gospodarski šoli. Mi smo vedno mislili, da je gospodarska šola za vse enako potrebna in da politični momenti ne igrajo nobene vloge. Pa smo se zmotili, ker že v naslednjih vrstah čitamo, da ni vseeno, če stoji šola na nemškem ozemlju ali v sredi bojne črte. Le v bojni črti bo šola središče nemške propagande in le tam bo zadobila oni vpliv na prebivalstvo, katerega mora v interesu vsememštva pridobiti. Sedaj se vprašamo, ali ni bila upravičena naša trditev v deželnem zboru, da se uganja po naših kmetijskih šolah politika? Pribito je, kar smo tolikrat trdili, da so naše kmetijske šole v prvi vrsti ponemčevalnice in odtujevalke in da dosežejo gospodje svoj namen, zavijajo oči in kažejo na žrtve, ki so jih prinesli v najtežjih dneh. Samo 60.000 šilingov bi potrebovali in Slovenci bi morali seveda tudi dodati svoj del.

Na Prevaljah se je sestavil pripravljalni odbor za Abrahamov spomenik, ki zbira prispevke in darila, s katerim hoče postaviti pokojnemu g. Abrahamu nagrobni spomenik, kakršnega si je zaslužil za svoje požrtvovalno narodno-kulturno delo.

Celovec. (Okrajna bolniška blagajna.) Že večkrat smo slišali, da uradniki okrajne bolniške blagajne šikanirajo člane blagajne, ki niso pristaši njih stranke in ki iščejo tam pomoči. Skrajša temu nismo hoteli verjeti, ker smo mislili, da uradniki vedo, da so radi ljudi tam in ne ljudje radi njih. Sedaj pa smo se uverili sami. Pripetilo se je namreč, da je Slovenec potreboval zdravniško pomoč in šel po nakaznico za zdravniško preiskavo. Uradnik pri okencu pa ni hotel dati nakaznice, češ, da dotični pri okrajni bolniški blagajni ni zavarovan in bo najbrž pri zvezni. To pa samo vsled tega, ker je bil uradnik prelen, da bi pogledal v seznam. Vprašamo, zakaj plačujemo mesečno visoke zneske, ko pa ne veljajo predpisi, temveč volja uradnika. Stranka je utrpela vsled tega veliko škodo, ker mora plačati zavarovalnino in zdravnika in lek še posebej. Pripočamo vsem, ki bodo prišli mogoče kedaj tudi v tak položaj, da zahtevajo od uradnika pismeno potrdilo, da se jim nakaznica ne izstavi oziroma noče izstaviti, ker se bo na ta način že dal napraviti red.

Rinkole. (Nesreča.) Ker je neko drevo viselo na električni vod, ga je hotel pd. Rižnar odstraniti. Pri tem delu pa ga je električni tok, ki je šel po drevesu v ročaj sekire, s tako silo vrgel na tla, da je nekaj časa ležal v nezavesti. Čudno se nam zdi, ker elektrike še ne poznamo dosti, da je imel tok, ki je šel skozi drevo v ročaj sekire, še tako moč, da sta pregoreli dve skoro en centimeter debeli žici.

Šmarjeta pri Velikovcu. (Nesreče.) Zadnjič, kot smo poročali, je 19. majnika uničil požar pri Kušarju hišo in dvoje gospodarskih poslopij, a nesreča ne počiva. Imenovanega gospodarja je zopet zadela huda nesreča. Dne 25. junija mu je na en dan prišlo proč šest lepih brejih krav. Živina je bila za silo upravljena v pogoretem hlevu, na katerem še ni bilo strehe. Vsled neprestanega deževja je lilo skozi strop in voda, med katero je bil razmočen apnenec in druge rudninske snovi, je kapala v jasli med krmo, da se je živina zastrupila. Dne 6. julija dopoldne je bil zopet požar pri Veselu, kjer sta pogorela hiša in hlev. Ogenj je nastal vsled lahkomišljene brezskrbnosti zidarjev, ki so v podstrešju dozidavali eno sobo. Da bi se plafon hitreje posušil, so raztrosili po njem nekaj slame in jo zažgali, a plamen je švignil v slamnato streho in v čudovito kratkem času vse uničil. To je letos že peti požar v občini.

Št. Jakob v Rožu. (Smrtna kosa. Ogenj.) Medtem ko na polju dozoreva žito, je dozorelo več naših faranov za večno življenje in sicer: 76 let stara Uršula Kajžnik, 88 let stara Volanjkova mati, 64 let stari gozdar Matevž Pučnik, 24 let stara Antonija Velikogne in 6 let stari šolar prvega razreda, Režejev Frančej. Naj počivajo v miru! — V četrtek 8. t. m. pop. ob 4. uri je udarila ognjena strela v Mačkov skedenj na Tešinji in ga v kratkem upepelila. Hitro so prišle na licu mesta požarne brambe iz Št. Jakoba, Velike vasi, Področčice, Podgorij in Rožeka, ki so obvarovale hišo, katero je že objemal ogenj. Pri tem požaru se je pokazalo, kako dobra je za prvo pomoč ročna brizgalnica; brez nje bi bilo vse pogorelo.

Plešerka pri Hodišah. (Nagla smrt.) V ponedeljek 5. t. m. se je peljal v Celovec tukajšnji gostilničar Tom. Füller, da bi šel k zdravniku, ker je bolehal za vodenico. Peljal se je s parnikom, prestopil na tramway, a sredi vožnje pri Plattenvirtu ga je zadela srčna kap. Zapeljali so ga kar v Trdnjo vas na celovško mestno pokopališče, odkoder so ga prepeljali tretji dan na dom v Hodiše. Bil je doma iz Tinj.

GOSPODARSKI VESTNIK

Migljaji gospodarjem za mesec julij in avgust.

Slovenski poljedelec ima malo zemlje in mora zato to tembolj izrabiti. Roditi mu mora dvakrat v letu. Vsled tega seje za ržjo veliko ajde. Ajda dozori v 3 mesecih. Njena življenjska doba je tedaj kratka. Vsaka rastlina pa potrebuje za svoj razvoj gotovo količino živeža, in sicer čim hitreje dozoreva, tem večje količine na dan. Ajda potrebuje potemtakem več rastlinskih snovi na dan kakor druge naše rastline. Ne najde li dosti hranil v zemlji, nam ne more nuditi zadovoljive žetve. Za ajdo navažati hlevski gnoj pač ni časa. Poslužujmo se zato pri ajdi umetnih gnojil! Gnojimo ajdi s fosforokislimi gnojili in kalijem. Če že nimamo denarja za fosfatna gnojila, gnojimo vsaj s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Kalijeva gnojila so poceni. Že lani smo slišali, da je ajda takozvana kalijeva rastlina, da torej potrebuje več kalija kakor običajno druge rastline.

Poljedelec, ki hoče nekaj skupiti za repo (Wasserrübe), naj jo seje v močno pognojeno zemljo takoj, ko požanje nekaj rži. Repa, ki pride v zgodnji jeseni na trg, se običajno drago prodaja, ker še v tem času ni kislega zelja in se zato uporablja za nadomestek repa. Pa tudi v svinjereji potrebujemo zgodnjo repo, ker v začetku jeseni nimamo več detelje in pesnega perja na razpolago.

V jeseni nam primanjkuje tudi zelene krme za krave. V začetku julija sejana zmes nam tu odpomore. Za poznejšo setev zmesi pa bi priporočali mesto ovsa v zmesi rajši ječmen, ki hitreje raste.

Strnišča, ki jih pustimo za ozimno setev, se morajo takoj plitvo podorati. Nemeč imenuje to lupiti (schälen), ker se tako plitvo orje, da zemljo takorekoč samo olupimo. Ker smo te stvari že lani čitali v listu, omenjamo samo na kratko pomen tega plitvega podaranja strnišča.

Strnišče na ta način najprej segnije in tvori humus. Podorjemo li strnišče globoko, strnišče zogljeni.

Na strnišču imamo vse polno plevelnega semena, ki, če ga plitvo podorjemo, vzklije in vzraste. Ako bi sploh ne orali, bi čakalo to seme do jesenskega oranja za ozimino in v ozimini bi imeli več trave. Podorjemo pa globoko, bo sicer del plevelnega semena tudi vzkli, večji del pa, ker nima dosti zraka, ne bo vzkli, i tudi ne izgubil kaljivosti in vzrastel bo pri preorjanju, ko bo prišel na površje.

Za to lupenje si kupimo dvolemežne pluge. Na Češkem so oni splošno razširjeni in mislimo, da tudi ni poljedelca brez dvolemežnega pluga. Če vzamemo samo enolemežni plug, sile vprežne živine ne izkoristimo popolno. Ako nimamo še dvolemežnih plugov, imamo nadomestek v kultivatorju na peresa (Feder-

zinkenkultivator), če nimamo tega, v drugih kultivatorjih in končno v brani.

Takoj po žetvi moramo opraviti to delo, ker je zemlja še vlažna in rahla in imamo lažje delo kakor pozneje. Ko tako obdelana njiva ozeleni, jo povlečemo z brano.

Ker imamo letos tako mokro leto, se obeta zopet gniloba krompirja. Bilo bi ga zato priporočljivo škropiti ob cvetju z bordoško lužino, kakor smo slišali svoj čas v našem listu. K temu je pa potrebna vsaj nahrbtna škropilnica. Bivši viničarji Podjunske doline gotovo imajo škropilnice, ker si vinarstva brez škropilnice ne moremo predstavljati.

Nabaviti si jih morajo pa tudi drugi vsaj večji posestniki in še boljše cele vasi. Škropilnica nam je namreč tudi v sadjarstvu neobhodno potrebna za zatiranje sadnih škodljivcev. —

Gojitev črešenj.

Pridelovanje črešenj igra na Češkem važno vlogo. V začetku letnega časa, ko kmet ravno nima prav kaj prodajati, zorijo rane (zgodnje) črešnje. Najrazširjenjša črešnja je v okolici Mělnika (janovka) in za njo nemška najranejša (die frühesten der Mark). Janovka zori koncem junija. Tržne cene ranim črešnjam so do 6 Kč (kron čeških) za en kilogram.

Kmet proda črešnje že na drevesu trgovcu črešenj. Za to prodajo so licitacije. Licitacije so pred zoritvijo. Pogodijo se za ceno enega kilograma črešenj na drevesu. Letos se sučejo cene okoli 4 Kč (1 Kč = 21 grošev). Ceni se od drevesa do drevesa koliko črešenj bi imelo drevo in tako določi množina črešenj celega črešnjevega nasada. Na kolikor kilogramov sta se dogovorila posestnik in trgovec, to velja. Od tega časa naprej nosi riziko trgovec. Nastavi si, ko začne črešnje zoreti, stražnika, ki mora seveda bdeti cele noči in hoditi okoli črešenj, da se ne pojavi nepovabljen gost. Ta služba pač ni prijetna. Tudi podnevi počiva samo v utici, ki je običajno le tako velika, da ima prostor prična s slamo in v smeri proti črešnjam je sploh odprta. Tako na Češkem.

Poizkusimo tudi mi gojiti več črešenj. Črešnja raste tudi na najslabši peščenasti zemlji. Na bregovih, kjer nam niti trava več ne uspeva, zasadimo črešnje! Vsaka drugače neporabljiva ped zemlje se tu na Češkem zasaadi s črešnjami. Lesne črešnje za prodaj seveda niso uporabljive. Moramo jih požlahtniti. Pečke pa se sadijo od lesnih črešenj. Sadijo se že začetkom julija, ko dozore.

Marsikateremu posestniku bi v naših krajih gojitev črešenj na zemlji, ki mu ne nese nobenega čistega dobička, prinašale na stotine šilingov.

Rane črešnje uspevajo seveda samo v dolini. Kjer je lega že 7 do 800 m nad morjem, bi prepozno zorele. Tu bi pa ravno pozne črešnje donšale lepe dohodke, ker zorijo šele tedaj, ko jih v dolini več ni.

Kar se tiče črešnjevih sadik je pač najboljši, da se kupujejo v drevesnicah, ker so to drevesca s krasnim ravnim deblom. Moremo si jih pa tudi sami vzgojiti. Če jih zasejemo sedaj, jih moremo drugo leto v juliju že okulirati. Črešnje se pa tudi požlahtnjujejo v kroni, to je v višini, v kateri se ima razvijati krona.

Rani krompir. Kakor vsak rani sadež, je tudi rani ali zgodnji krompir dražji kakor pozni, ker je po njem veliko porpaševanja vsled pičlega dovoza. Na šolskem gospodarstvu sadjarsko-vinarsko-vrtnarske šole v Mělniku so začeli kopati rani krompir 1. junija. Gniloba se krompirja v minulem deževju ni polastila. Na 500 m² površine se ga je nakopalo skoro pet meterskih stotov, tedaj na vsak meter površine 1 kilogram. Prodal se je po 115 Kč za stot. Na en hektar veliki njivi, ki ima 10.000 m², bi se ga tedaj pridelalo 10.000 kg in za njega iztržilo 10.000krat 1,15 Kč = 11.500 Kč ali 5300 Š. Pri ranem krompirju, ki ima manj časa za razvoj na razpolago, je pridelek 100 stotov na hektar dober. Po krompirju se sadi tukaj še zelenjava, da dá zemlja dvakratni pridelek. Kar se tiče zemlje tega polja, je res izvrstna zemlja za krompir, namreč humozni pesek in globoka ornica. Na Koroškem pa sadimo rani

krompir, ki se da kopati šele koncem julija. Poleg tega je še zelo vodnat in umevno slabši. Glede krompirjeve vrste menda veliko poljedelcev nima pripravne vrste in bo treba vpegljati druge vrste, ki bodo bolj odgovarjale. Razložek v pridelku je namreč velik. Vsaka vrsta pa zahteva drugo podnebje. Zato se morajo delati poizkusi z različnimi vrstami in sicer več let po vrsti, ker se na samo enoletne poizkuse ne moremo zanašati. Imamo lahko posebno ugodno leto, ko tudi najslabša vrsta dobro obrodi, ali pa skrajno slabo leto, ko odreče celo najboljša vrsta. O vrstah, katere gojimo, moramo vedeti, ali so napram boleznim dosti odporne. Ne moremo se zadovoljiti z vrsto, ki nam ob lepem vremenu da obilen pridelek, v mokrem letu pa popolnoma odpove.

Tržne cene. Celovec: Žito: pšenica 42, rž 32, ječmen 36, oves 32, ajda 36, koruza 26, proso 46, kaša 60, grah 90, leča 90, zelen fižol 44, krompir 40 g za kg. Deteljno seme 3 Š kg; sladko seno 10, kisló 80, slama 5 Š za 100 kg. Zelje 80 g, goveja mast 8 Š, sirovo maslo 6,40, prekajena slanina 3,60, svinjska mast 3,30 Š za kg. Liter smetane 4, mleka 0,44 Š. Jajce 15 g. — Velikovec: Živina: konji 400—800 Š komad, biki 1—1,20, pitani voli 1,20—1,30, vprežni voli 1,10—1,20, krave 0,80—1,20, telice 1—1,20, teleta 1,70—1,80, plemenski prašiči 2,50—2,70, ovce 0,60—0,90, koze 0,30 do 0,40 Š za kg žive teže. Jajce 12—13 g. Sirovo maslo 4,40—5,60 Š kg. Žito: pšenica 44, rž 28, oves 29, letošnji krompir 25, lanski 12 g za kilogram.

Z dežele. Glede živinoreje se posebno v naših krajih nikakor ne moremo ponašati, da bi bila naša živina prvovrstna, ker se ne gospodari racionalno. Marsikdo redi z ozirom na množino krme, katero vsako leto pridelava, pol preveč živine. Ima poln hlev živine, a krmo mora varčevati, da je žival večkrat lačna. Do sredi zime se že še pretolče, a potem do spomladi pa mora živina stradati, posebno če sneg dolgo obleži, da je ne more zgodaj gnati na pašo. Tedaj živina ne dobi drugega kot smrečje in šop slame, da je živad medla in mršava. Od slabo krmljenih krav tudi ne smemo pričakovati mleka. Ta in oni ima poln hlev krav, mleka pa še za domačo potrebo ni pri hiši. Bolj pametno bi bilo, rediti manj živine, a tisto bolje krmiti. Pa marsikateremu to ne pripusti ponos, češ, tam in tam se redi toliko glav goveje živine; je li potem živina debela ali mršava, po tem nihče ne vpraša. — Drugi zopet leta in leta dolgo redijo v hlevih stare krave, od katerih nima ne mleka in ne telet. Ni se čuditi, če kdo po deset- ali večkrat žene staro, suho kravo na trg, a jo vedno prižene nazaj, ker ne najde kupca. Kdo bo pač kupil staro, mršavo kravo, od katere ne more več kaj pričakovati? Če kdo proda vendarle tako kravo, katera če nima nič več zob ter jo je sama kost in koža, potem pa jamra in toži, češ, za kravo sem dobil samo toliko. Taka krava pri najboljši volji ne more veliko znesti. In koliko je takih, ki imajo tako staro živino v hlevih, prodati je ne morejo in dobička nimajo od nje nič, jim je le v škodo. Je li potem čudno, da naši mesarji kupujejo rajši pitano živino iz inozemstva?

Pliberk. V torek dne 22. junija se je vršil v Pliberku občni zbor Hranilnice in posojilnice. Iz poročila načelstva je razvidno, da je posojilnica v poslovnem letu 1925 v primeri z letom 1924 napredovala. Stanje hranilnih vlog v začetku l. 1925 je znašalo 93.557.721 kron, med letom je bilo vloženi 386.419.289 kron, dvignjenih 151.528.540 kron, torej stanje vlog koncem leta 328.146.500 kron. Posojila so znašala v začetku leta 92.813.100 kron, dalo se je posojil med letom 235.800.000 kron, vrnjenih posojil je bilo 39.809.500 kron, torej je znašalo stanje posojil koncem leta 288.803.600 kron. Skupni denarni promet je znašal 1.211.646.296 kron. Promet je v danih razmerah dosti živahen. Pripomniti moramo, da promet tudi v letošnjem poslovnem letu napreduje, da je že v prvi polovici leta presejel lanski promet. Ta pojav je razveseljiv. Prav je, da se kmetje oprijemljejo svojega domačega denarnega zavoda in je le želeli, da zanimanje za posojilnico zanesajo v vse kmetske vrste. Kmetski denar, ki

ga je mogoče prihraniti, v domačo hranilnico, ki obrestuje zelo ugodno in je denar tudi popolnoma varno naložen, ker za varnost jamčijo vsi člani z vsem svojim premoženjem. Kmetom, ki potrebujejo kredit, daje posojilnica posojila pod najugodnejšimi pogoji. Hranilnica in posojilnica je osnovana na podlagi združništva in v združništvu je rešitev iz slabega gospodarskega položaja, ker združništvo je boj proti izkoriščanju človeka po velekapitalu.

Borza. Dunaj, 12. VII. 1926. Dinar 0,1246, češka krona 0,208, nemška marka 1,678, dolar 7,046, poljski zloty 0,661 šilingov.

RAZNE VESTI

Davek na samce. Grška vlada je obdala neporočene. Vsaka neporočena oseba v starosti od 24 do 40 let bo plačevala po 3000 drachem letno, vsaka oseba v starosti od 40 naprej bo plačevala 8000 drachem.

Konec sveta. Pri prezidavi samostanske knjižnice očetov kapucinov v Cauloniji v južni Italiji so našli letos rokopis iz leta 1763, v katerem napoveduje neznani frater vse svetovne dogodke do leta 2000. Rokopis je točno napovedal francosko revolucijo, padec francoske monarhije leta 1830, italijanske potrese 1841, neapolitanske nemire leta 1848, poljsko revolucijo leta 1863 in končno svetovno vojno; to vojno za leto 1913. Tu se je zmotil neznani pretek samo za eno leto. Leta 1926 bodo potresi, povodnji in „tri solnca na nebu“. Leta 1960 bo morje vzelo Sicilijo, ogenj pa Neapolj. 10 let pozneje bosta žrtvi potresa še Francoska in Španija. Leta 1990 bo 600dnevni solčni mrk, leta 2000 pa konec sveta. Nemara ga bo doživel še kak sedanji dojenček v visoki starosti 75 let.

Brez zdravniškega izpričevala ni poroke. Iz Mehike poročajo, da se tam že več časa nahaja ženitovanjski urad pod zdravniškim nadzorstvom. Odslej se namreč po novem zakonu ne more nihče poročiti brez ostalim dokumentom priloženega zdravniškega izpričevala. Uradništvo, ki ne bo upoštevalo te odredbe, se bo strogo kaznovalo. Vse prebivalstvo je sprejelo odredbo z velikim navdušenjem, kajti umrljivost otrok je silno rastla ravno radi bolehnosti starišev. — Lani je umrljivost otrok dosegla skoraj nemogoče število 83 odstotkov.

Reciprociteta. „Cillier Zeitung“ z dne 24. junija prinašajo vest, da se je izdala za Kočevje jezikovna naredba, glasom katere smejo slovensčine nezmožne osebe govoriti pri uradih nemško brez vsakega tolmača, kakor je bilo do sedaj v navadi. Ta kratka naredba je večjega praktičnega pomena kot vse obljube koroških Nemcev, ki z lepo zvonečimi besedami hočejo zadovoljiti slovenske Korošce, v resnici jim pa odklanjajo vsako slovensko zahtevo. Pri nemški doslednosti in zagrizenosti v nacionalnih vprašanjih je jasno, da se bodo v Kočevju in drugod posluževali Nemci te odredbe v meri, ki lahko postane neprijetna državni jezik. Naš deželni glavar, ki zna slovensko, še nikdar ni v uradnih poslih izpregovoril slovenske besede, ker je državni jezik nemški in po vrhovnem voditelju se bo najbrže tudi ravnalo podrejeno uradništvu, kar pove isto, kakor za nas takšne olajšave ne obstojajo. Še jasneje se to pokaže, ako omenimo, da nimamo slovenskih uradnikov, Nemci pa le za silo v nekaterih krajih lomijo slovensko. S to naredbo se je kršilo na ta način v našo škodo načelo reciprocitete in to v tako „nekulturni“ državi kot je Jugoslavija. Da se „kulturni Korošci“ takega čina ne sramujejo!

Slovenec in Nemec. Za časa stare Avstrije je bilo v Ptujju mnogo Nemcev, a še več nemškutarjev, ki niso hoteli govoriti slovensko. Takrat se je zgodilo, da je nekemu kmetu iz okolice poginil konj. Kmet se je podal v mesto po konjederca in na poti srečal takšnega nemškega gospoda. Gospod, ki je videl kmeta tako hitečega, ga je vprašal v znanem spodnještarskem nemškem narečju: „Bohin?“ (Kam?) — Kmet: Je že „hin“. Tam za plotom leži.

Gospod: „Bos?“ (Kaj?) — Kmet: Ni bil bos, na vse štiri je bil podkovan. — Gospod: „Du bist ajn ezel.“ (Ti si osel.) — Kmet: Nisem bil jezen, žalosten sem pa bil.

Ženitovanje v Voivodini. Funkcionar nemške stranke v Jugoslaviji, Matija Leml, je poročil svojo hčerko Katarino z Miho Gerberjem. Listi poročajo, da so poročne slavnosti trajale 4 dni, katerih se je udeležilo 350 gostov in 15 godcev. Pri tem so skupno pojedli 2 vola, 5 telet, 6 svinj, več sto komadov perutnine, veliko število tort in peciva. Nemcem v Jugoslaviji se pa res zelo slabo godi, da morejo na enem samem ženitovanju toliko porabiti, brez da bi prišli na boben.

Psi — zatiralci podgan. Ne smemo misliti, da imajo sploh vsi psi to lastnost, da zatirajo podgane, slično kakor mačke. Nasprotno, večina psov se jim takoj ogne, ako jih le zavohajo. S križanjem buldogov, ki so znani kot silno krvoločni, in pinčev, ki jih zopet vsaka malenkost razdraži, so dobili novo vrsto, ki se je pri zatiranju podgan pokazala kot zelo uspešna. Največ je te pasme razširjene v Londonu in njegovih predmestij, ki so znane po izrednih imočinah podganje zalege. Nekateri komedijantje celo kažejo za denar, kako moré te vrste psov podgane. V ograjen prostor spuste najprej precejšnje število podgan, ki letajo in skačejo v začetku brezumno semintja. Ko se nekoliko pomirijo, tedaj spustijo noter nekaj psov in začne se mesarsko klanje. V nekaj minutah so pokončane vse podgane. Pri nekem psu so dognali, da je teku 28 minut in 5 sekund podavil 50 podgan. Ti psi so mnogo boljši v tem oziru nego mačke, ker so neumorno na delu, dočim se mačke takoj polejijo, ko se nasitijo. Ako se pes spravi na večje število podgan, tedaj se največje in najmočnejše skušajo postaviti ti v bran. Zato vsak izkušen in izurjen pes podavi najprej najmočnejše podgane, ko je še sam pri polni moči in da mu ne morejo pri klanju manjših podgan škoditi. Krvoločnost teh psov na to divjačino je izredno velika. Ko so nekoč nekega takega psa zaprli v sobo in je ta slišal v sosedni sobi škrtanje podgane, ga je tako razburilo in vznemirilo ker ni mogel do nje, da je dobil krčevite napade in je kmalu nato poginil.

ZDRAVSTVO

Dera, jetika.

Piše dr. Pečnik, zdravnik.

Dera, jetika je ena najbolj razširjenih ljudskih bolezni. Oglasil sem se v „Koroškem Slovencu“ že lani s člankom, oglasim se tudi letos, po enem letu vse prav pride.

Na Koroškem je med Slovenci in Nemci gledé zdravljenja dere mnogo babjeverja. Hodi se k šintarjem, šintaricam, ki ratajo pesjo mast jesti. To se pravi „na psa priti“, kakor se reče nemški „auf den Hund kommen“. Uboga zvesta žival, tudi tebe se je lotila babja vera. Šintarice dajejo medicino iz šintarskih scopranih zelišč. Copernice so sedle na metlo, na metli so jezdile, kdor hoče verjeti, skoz zrak v oblake. Copernic ni več, babjeverstvo je pa ostalo. Tako pride, da se prvi čas bolezni, ko jo je tako lahko ozdraviti, ko jih 90% popolnoma ozdravi, zamudi, pozneje pa navadno ni nič pomoči ali vsaj jako težko pomagati, dolgotrajno zdravljenje, ki traja mesce ali pa tudi leta. Kdor prvi čas dere zamudi, navadno umrje.

Zdravniška skušnja dolgih desetletij je pokazala, da ni nobenega medikamenta, nobene arcnije, ki bi dero ozdravila. Zdravila, ki jih zdravniki po receptih predpisujejo, so le v olajšavo, da olajšajo kašelj, izmeček, dere pa nikakor ne ozdravijo. Medikamenti dere ne ozdravijo, pač pa ozdravi 90% lahke dere v začetku zavodsko zdravljenje (Anstaltsbehandlung), sveži zrak, ležanje na prostem zraku (Freiluft-Liegekur) v prostih ležalnica (Freiluft-Liegehallen) v zavodih, obilna pripravna hrana, predvsem pa pametno, natančno življenje po predpisih zdravniške vede, po dolgoletnih skušnjah tisoč in tisoč zdravnikov.

Ker je dero mogoče samo po zavodskem zdravljenju ozdraviti, je na vsem svetu jako veliko zavodov za dero, ustvarjajo jih vse države, dežele, mesta, bolniške blagajne ali pa posamezni zdravniki, tak zavod imam tudi jaz: Zavod dr. Pečnik na gori Jánina, pošta Rogaska Slatina na Štajerskem, SHS. Kdor hoče, da dobro razume današnje zdravljenje jetike, dere, po današnjem stanju zdravniške vede, naj kupi in čita moje knjige:

1. Dr. Pečnik, Jetika, II. izdaja, 162 strani, Celje 1923.

2. Dr. Pečnik, Die Lungentuberkulose, 72 Seiten, Cilli 1922.

Naročiti v nakladni knjigarni Goričar & Leskovšek, Celje, SHS. Ker je dera najbolj razširjena ljudska bolezen, mora imeti moje knjige tudi na Koroškem vsako izobraževalno društvo. Vsak olikan človek mora vedeti glavne podatke o deri.

Na Koroškem na deželi umrje jako veliko ljudi na deri. V veliki meri je temu krivo, da ljudje niso poučeni, da ne vedo kako in kdaj se zdraviti. Po današnjem stanju zdravniške vede bi moralo 90% dere popolnoma ozdraviti in samo 10% umreti. Vsled nebržnosti in pomanjkanja poduka jih pa v resnici ne umrje samo 10%, temveč gotovo do 70%. Škoda, toliko mrličev po nepotrebnem, koliko bi se jih moglo rešiti, pa letijo v svoji neumnosti sami pod smrtno koso!

Vsled tega je treba, da vsak derovec to-le ve:

Prvo in glavno kar je treba vedeti, je, da je dera samo prvi čas, samo v začetku jako lahko in jako hitro ozdravljiva bolezen, 90% jih ozdravi. Kdor ta čas zamudi, je navadno izgubljen, le malo se jih reši pozneje.

Paziti torej: Kdor 2—3 mesca kašlja in ima izmeček, komu prihaja proti večeru vroče in ga mrazi, kdor se po noči poti, kdor medli, zgublja na teži, naj gre nemudoma k zdravniku. Vesten zdravnik seveda ne bo izgubljal časa zdraviti, temveč bo poslal deročca takoj v kak zavod za dero, kdor je pri bolniški blagajni, bo mu ta pomagala, kdor pa ni, mora pa, ne vsaki mesec, ne vsako leto, enkrat v življenju seči v svoj žep, da se reši smrti, da gre privatno v eden izmed zavodov. Zavodov za dero je v vseh deželah jako veliko.

Vprašujejo me pismeno jako pogosto derovci iz Koroškega, ki želijo ozdraviti se v mojem zavodu. Da lahka dera, lahka jetika, ki traja šele par mescev, popolnoma ozdravi, treba se je zdraviti 2—3 mesce v zavodu za dero. Mi koroški Slovenci smo zemljelci, denarja primanjkuje, le malokdo ima toliko, da se more zdraviti do 3 mesce. Kaj narediti? Kaj svetovati? Težko je! Jaz svetujem navadno to-le: Glavno je, da se nauči derovec pravilno zdraviti v zavodu, pravilno po današnjem stanju zdravniške vede. V to zadoštuje 1 mesec. Jaz jim tedaj svetujem, naj pridejo na 1 mesec v moj zavod. Lahka dera časih že v 1 mescu ozdravi ali pa da se zdravijo potem doma pravilno naprej, če je še potreba.

Cene bivanja in zdravljenja v privatnih zavodih v Avstriji bodo znane. V mojem zavodu je: Soba, hrana jako obilna, izvrstna, 5krat na dan ter zdravnik, stalno, vsaki dan in vse zdravljenje — kot Korošec dam Koroščem od navadne cene 25% popusta, je vse v vsem 100 dinarjev na dan, na 1 mesec, 30 dni, 3000 dinarjev, okoli 375 šilingov. Ne vsaki mesec, ne vsako leto, enkrat v življenju, to marsikdo primore. Tudi to je treba omeniti, da si zamore derovec lažje pomagati. Vpraša se pa seveda tudi v drugih zavodih za dero, jih je povsod veliko. Zavod dr. Pečnik, pošta Rogaska Slatina, SHS.

Kovaškega učenca — takoj sprejem. Popolna preskrba brez bolniške blagajne. **Zeichen Lorenz, kovaški mojster, Semislavče, p. Rožek.**

Iščem službo žagarja. Sem oženjen, a brez otrok, vaje vsakega motorja in jarmenice (Gattersäge). Naslov pove uprava lista. 96